

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΗΠΕΙΡΟΣ
ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΘΙΣΤΩΝΤΑΣ
7 ΑΙΩΝΩΝ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΗ ΜΟΝΗ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΟΥΓΚΟΣ

BYZANTIN EPIRUS
REVEALING AND RESTORING
7 CENTURIES PAINTING IN THE MONASTERY OF
THEOTOKOS MOLYBDOSKEPASTOS IN KONITSA
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΟΥΓΚΟΣ

"Η Κοιμηση της Θεοτόκου" (1521). Πριν - Κατά τη διάρκεια - & Μετά τη συντήρηση.

The Dormition of the Theotokos (1521). Before - During - & After restoration.

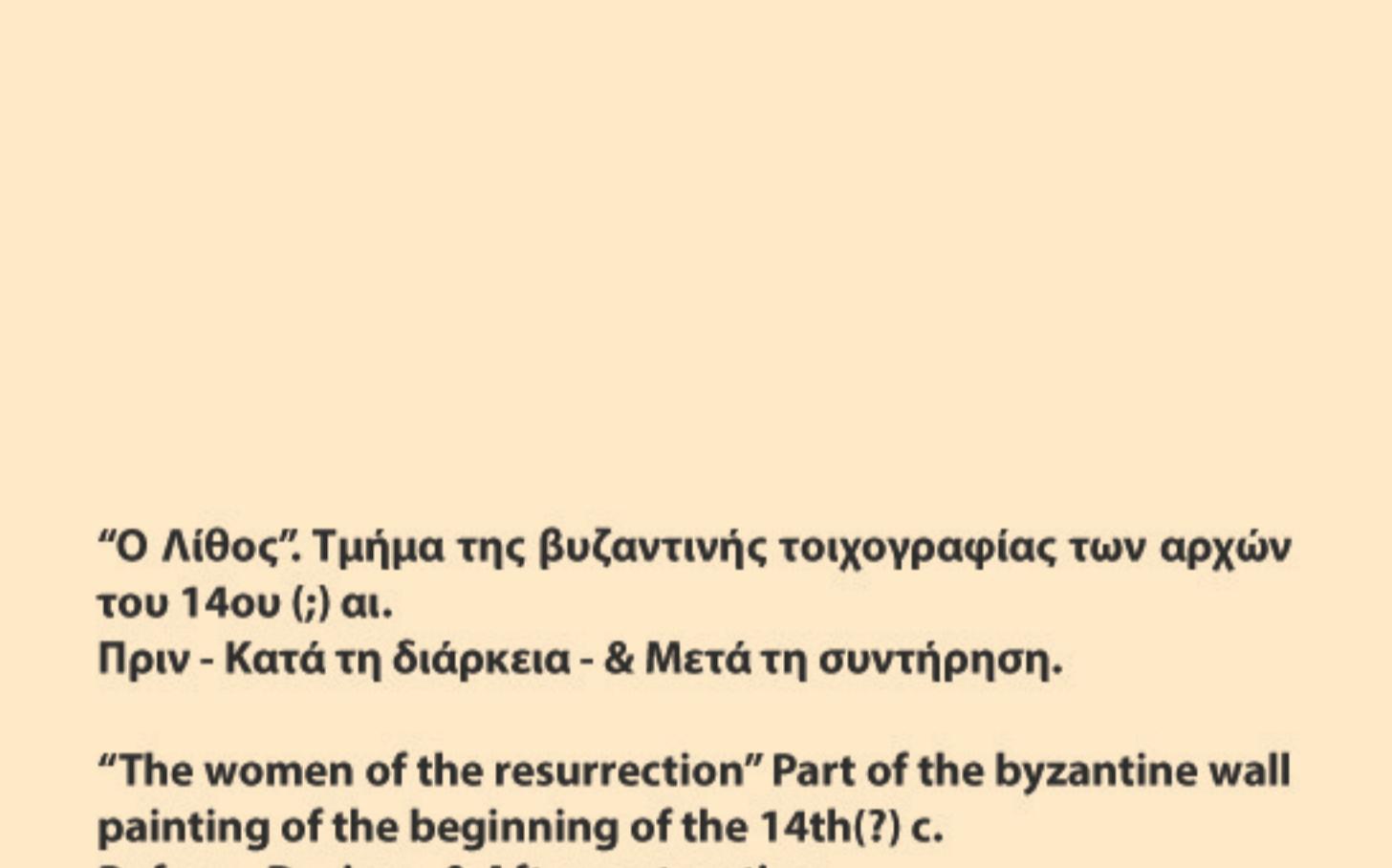
"Η Βάπτιση" και "Η Μεταμόρφωση" της βυζαντινής ζωγραφικής των αρχών του 14ου αι. και από κάτω "Η Ανάσταση του Λαζάρου", εξαιρετικής τέχνης ζωγραφική του 1537. Πριν & Μετά τη συντήρηση.

"The Baptism" and "The Transfiguration" of the byzantine wall painting of the beginning of the 14th(?) c. and just beneath "The Raising of Lazarus", exceptional quality art of 1537. Before & After restoration.

"Η Άρνηση του Πέτρου" (1521). Πριν - Κατά τη διάρκεια - & Μετά τη συντήρηση.

"The Denial of Peter" (1521). Before - During - & After restoration.

"Ο Λίθος". Τμήμα της βυζαντινής τοιχογραφίας των αρχών του 14ου (;) αι.
Πριν - Κατά τη διάρκεια - & Μετά τη συντήρηση.

"The women of the resurrection" Part of the byzantine wall painting of the beginning of the 14th(?) c.
Before - During - & After restoration.

**Η Συντήρηση των τοιχογραφιών
της Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Μολυβδοσκεπάστου**

Η Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Μολυβδοσκεπάστου βρίσκεται σε απόσταση 17 χιλιομέτρων από την Κόνιτσα και 400 μέτρων από τα Ελληνοαλβανικά σύνορα. Οφείλει την ονομασία της στην αρχική μολύβδην στέγη της. Σύμφωνα με την παράδοση το Μοναστήρι χτίστηκε το 670 μ.Χ. από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Κωνσταντίνο Δ' τον Πωγονάτο. Από τα στοιχεία όμως της κατασκευής του συνάγεται ότι το αρχικό τμήμα του ναού (τρίκογχο) χτίστηκε κατά τον 10ο - 11ο αι. Ακολούθησε το σταυρεπίστεγο τμήμα του, περί το 1300 και τέλος ο Νάρθηκας, στις αρχές του 16ου αι. Το μνημείο συμπλήρωναν τα δύο παρεκκλησία στη βόρεια και τη νότια πλευρά, που δεν σώζονται σήμερα.

Οι τοιχογραφίες καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα των επιφανειών. Η συντήρησή τους, που βρίσκεται σε εξέλιξη, ανέδειξε τρεις τουλάχιστον ζωγραφικές φάσεις, τα εικονογραφικά τεκμήρια των οποίων αντιστοιχούν στις κατασκευαστικές, ιστορικές και επιγραφικές μαρτυρίες. Η πρώτη είναι βυζαντινή, πιθανώς των αρχών του 14ου αι. ενώ οι δύο άλλες τοποθετούνται χρονικά στον 16ο αι. Η μία το 1521 "...ορα της τόνος εστίν ο κόπος", σύμφωνα με την επιγραφή της δυτικής πλευράς και η άλλη το 1537 από τον Ευστάθιο Ιακώβου, σύμφωνα με εκτενή επιγραφή στη δυτική μετόπη του τόξου στο τρίκογχο.

Πληνάσ, σεισμός και η ανάγκη ενίσχυση της κατασκευής με παραστάδες και προσθήκες στα εγκάρα τόξα του σταυρεπίστεγου τμήματος, εξηγεί τη μικρή χρονική απόσταση των δύο ζωγραφικών στρωμάτων του 16ου αι.

Σήμερα σε αρκετές περιοχές, κυρίως στο νάρθηκα αλλά και εξωτερικά, οι τοιχογραφίες έχουν εκπέσει. Άλλου, παρατηρείται αλληλοεπικάλυψη των ζωγραφικών στρωμάτων, θέτοντας διαρκώς διλλήματα, ως προς την αποκάλυψη του υποκείμενου βυζαντινού στρώματος.

Η κατάσταση διατήρησης της ζωγραφικής είναι ιδιαίτερα επιβαρυμένη, κυρίως λόγω των πολλών ρυγμάνων, της απώλειας πρόσφυσης, των απολεπίσεων, των εναποθέσεων αλάτων, του πυκνού στρώματος κρυσταλλοποιημένης αιθάλης, των επικρισμάτων, των επιχρωματισμών, των τοιχεμπονισμάτων, των παλαιότερων συγκρατήσεων με χαρτί και υφασμά, σε συνδυασμό με την είσοδο υγρασίας από τη στέγη και της ανερχόμενης από το έδαφος.

Με τη συντήρηση των τοιχογραφιών, που ξεκίνησε από το σταυρεπίστεγο τμήμα και συνεχίστηκε στη δυτική πλευρά του νάρθηκα, ανασυντίθεται η ιστορική συνέχεια του μοναστηρίου και μαζί όλης της ευρύτερης περιοχής, μέσα από συχνά απροσδόκητες αποκαλύψεις. Η αποκατεστημένη τους μορφή μας δίνει μια αντιπροσωπευτική εικόνα και των τριών ζωγραφικών φάσεων. Πρωταγωνιστές της ιστορικής και καλλιτεχνικής αυτής διήγησης είναι οι μαΐστορες της παράδοσης του βυζαντίου, τα συνεργεία των χτιστών και των αγιογράφων στις διάφορες εποχές.

Συγχρόνως, πολλά ερωτηματικά τίθενται κυρίως ως προς το είδος και τον τρόπο της αισθητικής αποκατάστασης επιλέγοντας κάθε φορά και σε κάθε περιοχή, μια επέμβαση με σεβασμό στη σημερινή ένταση των αυθεντικών στοιχείων της ζωγραφικής.

**The restoration of the wall paintings
of the Monastery of Theotokos Molybdoskepastos**

Summary

The monastery of the Dormition of the Virgin (Theotokos Molybdoskepastos), close to Konitsa, is from an architectural aspect and from the aspect of the wall paintings which the Katholikon was decorated, a very special monument for the whole region of Epirus.

Its wall paintings are executed in three phases, dating from the Byzantine period, probably the beginning of the 14th c. the first, from 1521 the second and 1537 the third one.

The restoration, currently in process, is having already revealed representative parts of each iconographic period. The wall paintings are very damaged due to the humidity, to the human interventions and different other factors carried by more than 7 centuries of their history.

Their final presentation posses a lot of inquiries concerning the style of painting reintegration which implies an intervention with respect to today's saturation of the authentic colors.

